

KINDCENTRUM DE TOVERBERG IN ZOETERMEER

Muren slechten voor het nieuwe onderwijs

Zou het traditionele schoolgebouw de dynamiek van het nieuwe onderwijs hinderen? In het veertig jaar oude gebouw van basisschool 't Schrijverke in Zoetermeer werkte directeur John Vonk zes jaar lang aan een nieuwe onderwijsvisie. Vorig jaar resulteerde dat in de nieuwbouw van kindcentrum De Toverberg: een omgeving zónder klaslokalen, waarin leerlingen optimaal van elkaar profiteren en de werkdruk van het lerarenteam flink is teruggebracht.

Het begon ermee dat Vonks lerarenteam steeds gefrustreerder raakte als gevolg van de hoge werkdruk. Kleinere groepen bleken niet het antwoord. De grootste onderwijsvalkuil, noemt Vonk het zelfs. "Na drie jaar werken met groepen van twintig leerlingen bleek de werkdruk nog net zo hoog." Op een dag waarop zijn agenda wegens onvoorziene omstandigheden compleet leeg was, ging Vonk op een stoel in de aula zitten, vanwaar hij zicht had op twee groepen 5. "Ik zag twee leraren die voor tachtig procent precies hetzelfde stonden te doen." Vonk maakte een plan en kreeg groen licht van zijn bestuur om in de zomervakantie de tussenmuur tussen beide lokalen weg te laten halen. De

twee parallelgroepen 5 gingen na de zomer door als één grote groep 6. De leraar kreeg ondersteuning van twee onderwijsassistenten. "Omdat het lokaal zo groot was konden we allerlei hoekjes maken", beschrijft Vonk, "om zelfstandig te werken, al dan niet prikkelarm, en om samen te werken."

MULTIFUNCTIONEEL

De pilot was een succes. In de schooljaren daarop werden tussen steeds meer groepen letterlijk de muren geslecht en deed het team veel ervaring op met de nieuwe manier van werken. Negen jaar later was de opening van het nieuwe gebouw een feit: kindcentrum De Toverberg. Het nieuwe schoolgebouw, pal tegenover de locatie van de oude basisschool, is volledig ingericht op multifunctioneel gebruik. Door de jarenlange ervaring met de nieuwe manier van werken wisten Vonk en zijn lerarenteam precies waar ze behoefte aan hadden. Acht groepen van elk rond de veertig leerlingen hebben in De Toverberg hun eigen basisgroep, maar ze kunnen door elkaar heen leren en werken. Het door LIAG architecten en bouwadviseurs ontworpen gebouw kent geen directiekamer, geen teamkamer, geen aula en geen klaslokalen met tafeltjes en stoeltjes voor veertig kinderen. Per basisgroep is ruimte voor twintig instructie- annex werkplekken in de vorm van een tafeltje en stoeltje. In dezelfde basisgroep zijn twintig zitplaatsen op de vensterbanken en poefjes. "Alle basisgroepen zijn langs de gevels gesitueerd, zodat leerlingen zich veilig voelen en niet centraal in de open middenruimte zitten. De vide zorgt voor veel daglicht in het hele gebouw. Via de centrale trap gaan leerlingen en leraren naar boven. Met een grote glijbaan kunnen de leerlingen naar beneden. Je kunt je voorstellen dat ze daar veel gebruik van maken en soms glij ik zelf naar beneden", zegt Vonk lachend.

NOT-DEBATTENREEKS

In wat voor gebouw wilt u lesgeven? Praat mee!

Kom tijdens NOT 2019, het grootste onderwijsleven in Nederland, meepraten over de toekomst van het schoolgebouw. In een reeks debatten gaan vooraanstaande experts hierover met NOT-bezoekers in gesprek. De debattenreeks is bedoeld voor schoolbestuurders, schoolleiders, leraren, beleidsadviseurs en directies van gemeenten en intermediaire organisaties. De organisatie van de debattenreeks ligt deels in handen van Schooldomein, in samenwerking met ICSadviseurs en de Jaarbeurs. Hoofdredacteur Sibbe Arbeek leidt samen met zijn voorzitter Edward van der Zwaag en collega Marco van Zandwijk van Ruimte-OK de debatten. NOT 2019 vindt plaats van 22 tot en met 26 januari 2019 in de Jaarbeurs in Utrecht: www.not-online.nl.

kast." Overal in het gebouw zijn tegen buitenwand en meubilair gekleurde akoestische panelen aangebracht. Alle ruimtes waar stil gewerkt kan worden zijn voorzien van vloerbedekking en kunnen afgesloten worden. Het gebouw is hoog, waardoor er relatief veel buitenruimte is. Het gymlokaal is vlakbij en wordt gedeeld met andere scholen. "De kleuters gymmen wel in ons eigen gebouw, in de multifunctionele ruimte die is voorzien van een losse gietvloer, zodat er geen overlast is voor de andere leerlingen. Die ruimte wordt op andere momenten gebruikt voor bijvoorbeeld muzieklessen", vertelt Vonk.

GEWOON BEGINNEN

In plaats van brandcompartimentering is gekozen voor een sprinklerinstallatie, inclusief waterbassin. De gemeente Zoetermeer werkt met een tachtig-jarenplan voor het onderwijs, waardoor er voldoende middelen zijn om alle schoolgebouwen in die periode duurzaam te vervangen, waarbij de wens van de gemeente is om zoveel mogelijk integrale kindcentra te realiseren. Naast de basisschool biedt De Toverberg onderdak aan kinderopvang De Drie Ballonnen. Ook houdt een kinderfysiotherapeut spreekuur in het gebouw. Op termijn komen er ook spreekuren van het centrum voor jeugd en gezin. Wekelijks krijgt Vonk collega's uit binnen- en buitenland over de vloer: "Hieraan merk ik dat veel scholen zoekende zijn hoe het onderwijs en het schoolgebouw te herinrichten." Zijn advies: "Begin gewoon met veranderingen in je bestaande schoolgebouw. Het traditionele onderwijs in traditionele schoolgebouwen past niet meer bij onze dynamische samenleving. Daarmee belemmeren we de ontwikkeling van kinderen."

"Het traditionele onderwijs in traditionele schoolgebouwen past niet meer bij onze dynamische samenleving"

ZELF GEMAAKT MEUBILAIR

Vonk is erg trots op het op maat gemaakte meubilair. Kastjes zorgen voor de noodzakelijke geluidsdemping en zijn tevens afscheiding tussen de basisgroepen. Over de meubilairkeuze is samen met onderwijskundig binnenhuisarchitect DSDr architecten | de Scholendokter goed nagedacht: "Zo hebben we geen kapstokken bij binnenkomst, maar elke groep heeft in de kastruimte en banken kluisjes voor de jassen en rugzakjes. Die eigen lade schuiven de kinderen na gebruik in een speciaal daarvoor ontworpen